

ข่าวส่งเสริมการเกษตร

สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เตือนภัยการระบาดของโรคกาบใบแห้ง

ปีที่ 2 ฉบับที่ 46/2562 วันที่ 18 กรกฎาคม 2562

โรคกาบใบแห้ง (Sheath blight Disease)

พบมาก ในนาชลประทาน ภาคกลาง ภาคเหนือ และ ภาคใต้

สาเหตุ เชื้อรา *Rhizoctonia solani* (*Thanatephorus cucumeris* (Frank) Donk)

อาการ เริ่มพบโรคในระยะแตกกอ จนถึงระยะใกล้เก็บเกี่ยว ยิ่งต้นข้าวมีการแตกกอมากเท่าใด ต้นข้าวก็จะเบียดเสียดกันมากขึ้น โรคก็จะเป็นรุนแรง ลักษณะแผลสีเขียวปนเทา ขนาดประมาณ 1-4 x 2-10 มิลลิเมตร ปรากฏตามกาบใบ ตรงบริเวณใกล้ระดับน้ำ ผลจะลุกลามขยายใหญ่ขึ้นจนมีขนาดไม่จำกัดและลุกลามขยายขึ้นถึงใบข้าว ถ้าเป็นพันธุ์ข้าวที่อ่อนแอ แผลสามารถลุกลามถึงใบธงและกาบทุ่มรวงข้าว ทำให้ใบและกาบใบเหี่ยวแห้ง ผลผลิตจะลดลงอย่างมาก

การแพร่ระบาด เชื้อราสามารถสร้างเม็ดขยายพันธุ์ อยู่ได้นานในตอซังหรือวัชพืช ในนาตามดินนา และมีชีวิตข้ามฤดูหมุนเวียนทำลายข้าวได้ตลอดฤดูการทำนา การป้องกันกำจัด

- หลังเก็บเกี่ยวข้าว และเริ่มฤดูใหม่ ควรพลิกไถหน้าดินตากแดด เพื่อทำลายเม็ดขยายพันธุ์ (Fruiting body) ของเชื้อราสาเหตุโรค
- กำจัดวัชพืชตามคันนาและแหล่งน้ำ เพื่อเพื่อทำลายพืชอาศัยของเชื้อราสาเหตุโรค
- ใช้ชีวภัณฑ์บาซิลลัส ซับทิลิส (*Bacillus subtilis*, เชื้อแบคทีเรียปฏิปักษ์) ในอัตราที่ระบุ
- ใช้สารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น โพรพิโคนาโซล เบนไซคูรอน (25%ดับบลิวพี) ตามอัตราที่ระบุโดยพנסาร ป้องกันกำจัดเชื้อรานี้ในบริเวณที่เริ่มพบโรครระบาด ไม่จำเป็นต้องพ่นทั้งแปลง เพราะโรคกาบใบแห้งจะเกิดเป็นหย่อม

นางสาววลวิษา บิณมิตร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : อยุธยา

E-mail : phakhal08@hotmail.com โทร.035-391672

ชื่อทำโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอกันไถ (กลุ่มงานอารักขาพืช)

ข่าวส่งเสริมการเกษตร

สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เตือนภัยการระบาด โรคลำต้นเน่า

ปีที่ 2 ฉบับที่ 47/2562 วันที่ 19 กรกฎาคม 2562

โรคลำต้นเน่า (Stem Rot Disease)

พบมาก ใน นาข้าวฝ่น และ นาชลประทาน ใน ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ภาคใต้ สาเหตุ เชื้อรา *Sclerotium oryzae* Catt.

อาการ เริ่มพบอาการได้ในระยะต้นข้าวก่อนออกรวงหรือหลังออกรวงแล้ว โดยจะพบแผลเป็นจุดสีน้ำตาลดำใกล้ระดับน้ำและแผลจะขยายใหญ่ขึ้นและลงตามกาบใบของต้นข้าว และในขณะเดียวกันภายในลำต้นก็จะมีแผลมีลักษณะเป็นขีดสีน้ำตาล เมื่อต้นข้าวเป็นโรครุนแรง ใบล่างของต้นข้าวเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ส่วนของกาบใบและลำต้นจะเน่า ต้นข้าวล้มง่ายและเมื่อถึงต้นข้าวก็จะหลุดออกจากกอได้ง่าย ต้นข้าวจะตายก่อนออกรวง แต่ถ้ามีการระบาดของโรคไม่รุนแรงหรือโรคเกิดขึ้นในระยะต้นข้าวหลังออกรวงแล้ว จะมีผลทำให้ผลผลิตของข้าวลดลงได้ และเมื่อต้นข้าวเป็นโรคและแห้งตายก็จะพบเม็ดขยายพันธุ์ของเชื้อราสาเหตุของโรคมีสีดำฝังอยู่ในเนื้อเยื่อของกาบใบและตามปล้องของต้นข้าว เม็ดขยายพันธุ์ของเชื้อราสาเหตุของโรคสามารถตกค้างอยู่บนตอซังข้าวและในดินได้เป็นระยะเวลานาน

การแพร่ระบาด เนื่องจากเชื้อราสาเหตุจะสร้างเม็ดขยายพันธุ์ที่ตกค้างอยู่ในตอซังข้าวและดิน ในขณะเดียวกันก็สามารถลอยอยู่บนผิวน้ำและแพร่กระจายไปกับน้ำในนาข้าวได้เช่นกัน

การป้องกันกำจัด

- เลือกปลูกพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่
- ไม่ควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจนสูงในแปลงที่เป็นโรค
- หลังเก็บเกี่ยวข้าว และเริ่มฤดูใหม่ ควรพลิกไถหน้าดิน เพื่อทำลายเม็ดขยายพันธุ์ของเชื้อรา เก็บทำลายซากพืชที่เป็นโรคออกจากแปลง
- หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเริ่มพบโรคพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น ฟิซีเอ็นบี คาร์บ็อกซิน วาลิตามัยซิน

อาการที่โคนต้นข้าว

อาการรุนแรงข้าว

นางสาววิไลษา วิธิมาตร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : รายงาน

E-mail : phakhai08@hotmail.com โทร.035-391672

ชื่อข่าวโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอดักใต้ (กลุ่มงานอารักขาพืช)

เตือนภัยการระบาดของด้วงวงเจาะเมล็ดมะม่วง

ปีที่ 2 ฉบับที่ 48/2562 วันที่ 22 กรกฎาคม 2562

ด้วงวงเจาะเมล็ดมะม่วง

ชื่อศัตรูพืช (Name of pest)

ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) *Sternochetus olivieri* (Faust)

ชื่อพ้อง (Synonym) *Cryptorhynchus olivieri*

ชื่อสามัญภาษาไทย (Common name , Thai) ด้วงวงเจาะเมล็ดมะม่วง, ด้วงวงมะม่วงแถบกว้าง

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ (Common name) mango seed weevil, board-banded mango weevil

ลักษณะการทำลาย (Infestation)

ตัวหนอนกัดกินเมล็ดมะม่วงและเจริญเติบโตอยู่ภายในนั้นจนกระทั่งเป็นตัวเต็มวัย เมื่อเมล็ดมะม่วงเน่าเปื่อยจึงออกมาอาศัยอยู่ตามร่องเปลือกของต้นมะม่วง อาจพบตัวด้วงตามซากเมล็ดที่แห้งแล้วและตามรูโพรงบริเวณราก ด้วงสามารถซ่อนตัวอยู่จนกระทั่งถึงฤดูมะม่วงในปีถัดไป ในหนึ่งปีด้วงขยายพันธุ์ได้เพียงครั้งเดียว และพบการทำลายในมะม่วงต้นเดิมหรือมะม่วงบริเวณใกล้เคียง

พืชอาศัยหลัก (Main host) มะม่วง : mango (*Mangifera indica*)

ส่วนของพืชที่ใช้เป็นที่อาศัย (Harboring plant part) เมล็ด

การแพร่กระจาย (Distribution)

พบระบาดในแหล่งปลูกมะม่วงที่สำคัญของประเทศไทย เช่น จังหวัดสระแก้ว เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำพูน นครราชสีมา นอกจากนี้ยังสำรวจพบด้วงวงเจาะเมล็ดมะม่วงมีอยู่ทั่วไปในแปลงปลูกมะม่วงจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง ปทุมธานี เพชรบุรี และกรุงเทพฯ

วิธีการควบคุม (Control measure)

-ทำลายตัวหนอน ดกแดดและตัวเต็มวัย โดยการเผาทำลายมะม่วงที่ร่วงหล่นในสวนมะม่วงที่เคยมีการระบาด

-ในแหล่งระบาดให้พ่นสาร imidacloprid ตามอัตราที่แนะนำ เริ่มพ่นทันทีเมื่อมะม่วงเริ่มติดผล

นางสาวฉวีฉวีลา ยธิมาตย์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : รายงาน

E-mail : phakhal08@hotmail.com โทร.035-391672

ติดต่อโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอมักไถ่ (กลุ่มงานอารักขาพืช)

เตือนภัยการระบาด หนอนกระทู้คอรวง

ปีที่ 2 ฉบับที่ 49/2562 วันที่ 23 กรกฎาคม 2562

หนอนกระทู้คอรวง(rice ear-cutting caterpillar)

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Mythimna separata* (Walker)

วงศ์ : Noctuidae

อันดับ : Lepidoptera

ชื่อสามัญอื่น : หนอนกระทู้ควายพระอินทร์

หนอนกระทู้คอรวง *Mythimna separata* (Walker) ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืน ปีกคู่หน้าสีน้ำตาลอ่อน แทรกสีน้ำตาลแดง ปีกกว้างประมาณ 4.5-5 เซนติเมตร วางไข่เป็นกลุ่มตามกาบใบและลำต้นหรือฐานของใบที่ม้วน ไข่ไม่มีขนปกคลุม วางไข่เป็นกลุ่มๆละประมาณ 100 ฟอง ระยะไข่นาน 6-8 วัน หนอนที่ฟักออกใหม่กัดกินใบหญ้าอ่อนจนอายุประมาณ 15 วัน จึงเริ่มกัดกินใบและรวงข้าว ระยะหนอนประมาณ 25-30 วัน หนอนมีขนาดค่อนข้างใหญ่กว้างประมาณ 3.5-4 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 2.8 มิลลิเมตร ลำตัวสีน้ำตาลอ่อน หนอนเข้าดักแด้ที่โคนกอข้าวหรือตามรอยแตกของดิน ดักแด้มีสีน้ำตาลแดง ระยะดักแด้ 10-12 วัน

ลักษณะการทำลาย

หนอนกระทู้คอรวงชอบกัดกินส่วนคอรวงหรือระแงงของรวงข้าวที่กำลังจะ สุก(ripening stage) ทำให้คอรวงขาดสามารถทำลายรวงข้าวได้มากถึง 80% โดยลักษณะการทำลายคล้ายหนอนกระทู้กล้า มักเข้าทำลายต้นข้าวช่วงกลางคืนหรือตอนพลบค่ำถึงเช้าตรู่ กลางวันอาศัยตามใบหรือโคนต้นข้าวหรือวัชพืชตระกูลหญ้า หนอนจะกัดกินต้นข้าวทุกวัน จนกระทั่งเข้าดักแด้ พบระบาดมากหลังน้ำท่วมหรือฝนตกหนักหลังผ่านช่วงแล้งที่ยาวนานแล้วตามด้วยฝน ตกหนัก การทำลายจะเสียหายรุนแรง จนชาวนาเรียกกันว่า “ หนอนกระทู้ควายพระอินทร์”

ระยะหนอนกระทู้คอรวง *Mythimna separata* (Walker)

ลักษณะการระบาดรุนแรงและการทำลาย

การป้องกันกำจัด

- 1) กำจัดวัชพืชรอบๆ แปลงนา
- 2) เมื่อมีการระบาดรุนแรง หากตรวจนับพบใบข้าวถูกทำลายกอหรือจุดละ 5 กอหรือ 5 รวงจากข้าว 20 กอหรือจุดสุมนับ ให้ใช้สารตามคำแนะนำ

นางสาววิไลษา ยธิมาธน์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : รายงาน

E-mail : phakhai08@hotmail.com โทร.035-391672

ชื่ออีกโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอวังไทร (กลุ่มงานอารักขาพืช)

 เตือนภัยการระบาด หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด

ปีที่ 2 ฉบับที่ 50/2562 วันที่ 24 กรกฎาคม 2562

หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด (Fall armyworm)

เป็นศัตรูสำคัญของข้าวโพด นอกจากนี้ยังมีพืชอาหารมากกว่า 80 ชนิด เช่น ข้าว อ้อย ข้าวฟ่าง พืชตระกูลถั่ว มะเขือเทศ มันฝรั่ง ยาสูบ ฝ้าย ทานตะวัน กล้าย กระเทียม ชিং มันเทศ พริก พืชตระกูลกะหล่ำ พืชตระกูลแตง และ พืชผัก เป็นต้น

วงจรชีวิต หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด ใช้เวลา 30-40 วัน เมื่อผสมพันธุ์แล้ว ด้สือเพศเมียจะวางไข่ในเวลาากลางคืน โดยวางไข่เป็นกลุ่ม ประมาณ 100-200 ฟอง มีขนปกคลุมไข่ ด้สือเพศเมียหนึ่งตัววางไข่ได้ประมาณ 1,500-2,000 ฟอง ระยะไข่ 2-3 วัน หนอนมี 6 วัย ระยะหนอน 14-22 วัน หนอนที่โตเต็มที่มีขนาดลำตัวยาว 3.2-4.0 เซนติเมตร จะทิ้งตัวลงดินเพื่อเข้าดักแด้ ระยะดักแด้ 7-13 วัน จึงเป็นตัวเต็มวัย มีชีวิต 10-21 วัน ตัวเต็มวัยบินได้ไกล เฉลี่ย 100 กิโลเมตรต่อคืน

เริ่มวางไข่บนต้นข้าวโพด ตั้งแต่ข้าวโพดงอกอายุประมาณ 3-4 วัน โดยพบกลุ่มไข่ทั้งด้านบนใบ ใต้ใบ และที่โคนต้น หลังจากฟักจากไข่ หนอนขนาดเล็กจะรวมกลุ่มกัดกินผิวใบ เห็นเป็นรอยทำลายสีขาวที่ผิวใบเมื่อข้าวโพดอายุ 6-7 วัน (10-11 วันหลังปลูก) ลักษณะเป็นจุดหรือเป็นแถบสีขาว หนอนตัวเล็กที่เพิ่งฟักสามารถกระจายไปยังต้นข้างเคียงโดยลม หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดชอบกินพืชส่วนที่อ่อน จึงเข้าไปทำลายในยอดข้าวโพด ในสภาพที่อากาศร้อนจัด ก่อนเข้าสู่ฤดูฝน (เดือนกุมภาพันธ์-เมษายน) อุณหภูมิ 36-41 องศา หนอนที่อายุประมาณ 5 วัน จะลงมาอยู่ที่ดินบริเวณโคนต้น และกัดกินเนื้อเยื่อเจริญส่วนโคนต้น ทำให้ยอดข้าวโพดแสดงอาการเหี่ยว ต้นตาย ต้นที่ยอดตายบางต้นมักจะมีการแตกหน่อข้าง แต่ถ้าสภาพดินเปียกหรือแฉะ หนอนมักจะไม่ลงมาทำลายใต้ดินบริเวณโคนต้น

หนอนวัยที่ 3-6 เป็นระยะที่ทำความเสียหายมาก โดยกัดกินอยู่ในยอดข้าวโพด ระยะก่อนที่ดอกตัวผู้จะโผล่ หนอนจะกัดกินเกสรตัวผู้ หลังจากใบยอดคดลีทั้งหมดดอกตัวผู้โผล่ หนอนจะย้ายไปกัดกินไหม และเจาะเปลือกหุ้มฝักเข้าไปกัดกินภายในฝัก ดังนั้นจึงควรป้องกันกำจัดก่อนระยะติดดอก ออกฝัก (หลังงอก - 45 วัน) เพื่อลดปริมาณหนอนให้ได้มากที่สุด ทำให้ไม่จำเป็นต้องมีการพ่นสารในระยะออกฝัก หรือระยะสะสมน้ำหนักเมล็ด เนื่องจากหนอนได้เข้าไปอยู่ในฝัก การพ่นสารจึงไม่มีประสิทธิภาพในการกำจัดหนอน

การปลูกข้าวโพดในฤดูฝน หากมีการกระจายของฝนดี ต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ ความรุนแรงในการระบาดของหนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุดจะลดลง ฝนสามารถชะล้างกลุ่มไข่ หรือ หนอนขนาดเล็กที่เพิ่งฟัก หรือทำให้หนอนที่อยู่ในดินซึ่งกำลังจะเข้าดักแด้ รวมทั้งดักแด้ที่อยู่ในดินมีชีวิตรอดน้อยลง ทำให้สามารถเว้นระยะห่างในการพ่นสารและลดจำนวนครั้งในการพ่นสารลงได้ อย่างไรก็ตามยังต้องมีการติดตามสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ

วิธีการป้องกันกำจัดหนอนกระทู้ fall armyworm หากพบหนอนขนาดเล็กให้เก็บหนอนทำลายทิ้ง และใช้ชีวภัณฑ์ ได้แก่ เชื้อ BT สายพันธุ์ไอซาไว หรือ สายพันธุ์เคอร์สตากี ชนิดผง อัตรา 40-80 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นทุก 4-7 วัน เมื่อพบการระบาด หากพบไข่ให้ทำลายโดยเก็บกลุ่มไข่ทำลายทิ้ง ส่วนตัวเต็มวัยสามารถทำลายโดยใช้กับดักกาวเหนียว สีเหลืองจำนวน 80 กับดัก/ไร่ หนอนที่มีขนาดใหญ่ให้ทำลายโดยใช้แมลงตัวห้ำ ได้แก่ แมลงหางหนีบหรือมวนพิฆาต และในกรณีที่ใช้เคมีให้ใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ดังนี้

1. สารสไปนีโทแรม (spinetoram) 12% SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร
2. สารคลอแรนทรานิลิโพรล (chlorantraniliprole) 5.17% SC อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ สารฟลูเบนไดอะไมด์ (flubendiamide) 20% WG อัตรา 6 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร
3. สารคลอร์ฟิเนาเพอร์ (chlorfenapyr) 10% SC อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร
4. สารอินดอกซาคาร์บ (indoxacarb) 15% SC อัตรา 30 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร

นางสาวฉวีฉวีลา ขิณิมาตร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : รายงาน

E-mail : phakhal08@hotmail.com โทร.035-391672

ช่องทางโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอวังไต้ (กลุ่มงานอารักขาพืช)

